

TÜRK DİL KURUMU
Genel Merkez Kurulu
Tutulması

Başkan Vekili : Genel Sekreter İbrahim Necmi Dilmen

Ü y e l e r : Besim Atalay, Hasan Reşit Tankut, Refet Ülgen, Naim Onat,
Doktor Mehmet Ali Ağakay.

/Başkan Hasan Âli Yücel Maarif Vekillliğinde meşgul, Kolbaşılar-
dan Ahmet Cevat Emre ile Ali Canip Yöntem de mâzur oldukları-
ndan bulunmamışlardır./

G Ü N D E M

- 1.- Geçen ve daha önceki toplantı tutulmalarının okunup onanması;
- 2.- Kurum fevkalâde bütçe kararnamesiyle bütçesinin ve Temmuz ve Ağustos ayları gelir geçer çalıgıcılar kadrosunun konuşulup kararlaştırılması;
- 3.- Yeni bütçe yılında Kurumca yapılacak işler listesinin konuşulup kararlaştırılması;
- 4.- Tercüme ettirilecek kitaplar meselesi;
- 5.- Gramer-Sentaks Kolbaşılığının dilergeleri;
- 6.- Gelen kağıtlar.

K A R A R L A R

- 1.- Geçen ve daha önceki toplantılar tutulmaları okunarak olduğu gibi onandı.
- 2.- Kurumun 1941 - 1942 mâlî yılı fevkalâde gelirleriyle bunların tahsis edildiği fevkalâde giderleri gösteren fevkalâde bütçe ve buna ait kararname okundu.

Kararnamenin altıncı maddesindeki "muvakkaten" tâbiri "amaneten" geکلinde tâdîl ve fevkalâde giderlerin "kadro tasfiye masrafları" ayrımı kaldırılarak buna ait tahsisattan 500 lirası basım gerekleri satın alma ve yayın bölümüne, 440 lirası da eser yazma ve çevirme bölümüne ilâve olundu.

Bu tâdillerle fevkalâde bütçe ve kararnamesi kabul ve tasdik edildi.

Kurumun Temmuz ve Ağustos 1941 ayları gelir geçer çalışmaları kadrosu da ikişer aylık tutarlar bir sütün halinde ilâve edilerek kabul olundu.

3.- Ötümüzdeki yıl içinde Kurum çalışmaları programına ait listenin müzakeresi gelecek toplantıya bırakıldı.

4.- Kurumca tercüme ettirilecek eserler üzerine konuşuldu :

a) Max Muller'in meşhur dil bilimi eserinin dilcilik âleminin eski ve tanınmış bir anıdı olmak bakımından tercüme ettirilmesi ve Garp Dilleri Başuzmanı Bay Dilaçar tarafından her kısmına notlar ilâvesiyle eserin yazıldığından sonra o kısımlara ait bilgilerdeki değışmelerin ve esere ait tenkitlerin de gösterilmesi yerinde görüldü.

b) Ernest Renan'ın dil kaynağı eserinin, Michel Bréal'in semantik üzerine tecrübe adlı kitabının, Albert Dauzat'nın dil hayatı ve dil felsefesi adlı kitaplarının da tercüme ettirilmesi kabul edildi.

c) Bütün bu tercümeler için aslının sahifesi başına 75-100 kuruş tercüme hakkı verilmesi için Genel Sekreterliğe yetke verildi.

ç) Bay Hüseyin Namık Orkun Papamkara hikâyesi hakkındaki yazıya cevap vermemiş olduğundan için bir kere da Maarif Vekilliğine yazılması yerinde görüldü.

5.- Gramer - Sentaks Kolbaşısının iki dilergesi okundu.

- a) Odise tercümesi hakkındaki dilerge üzerine, Kolbaşı arkadaşımıza Genel Merkez Kurulunun güven ve sevgisi teyit edilerek, kendisinin iyi niyetinden asla şüphe edilmemiş, ancak her türlü dedikodunun önüne geçilmek ve mevhum değil mevcudiyeti fiilen görülmüş ve görülmekte bulunmuş olan düşmanların eline velev ki haksız olsun bir tecavüz vesilesi verilmemek düşüncesiyle tedbir alınmış olduğunun ve bunun kendisine karşı ancak bir sevgi ve koruma tedbiri olduğuna inanması Heyetçe mütefikan rica edildiğinin cevap olarak yazı ile bildirilmesi ve kendisinin de şu zamanda yeni bir dedikoduya meydan açacak bir hale karşı alınan bu tedbiri iyi görmesinin rica edilmesi kararlaştırıldı.
- b) "Gramer için" broşürünün basılma hakkındaki karar mahfuz olmakla beraber, gazetede basılmış olan kısmın bir kere daha kendisi tarafından gözden geçirilerek dil bakımından daha kolay anlaşılır bir şekle konulması ve gazetede çıkmamış olanların yazıldıktan sonra çıkmış olanlar gibi bir kere Yayın Kolbaşılığınca görüldükten sonra basılması yerinde görüldü.

6.-Gelen kâğıtlar okundu:

- a) Coğrafya kongresi üzerine Maarif Vekilliğinden gelen 1.VI.1941 de yazılmış 2/1005 sayılı yazı ile dil ve gramer kongresi hakkında bugünkü Ulus gazetesinde çıkan haber ve imlâ öntasarı hakkında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Umumî Lengüistik Profesörü Bay Ragıp Özdemden gelen 28.V.1941 tarihli yazı okundu.

Türk Dil Kurumunun dil işlerinde ve dile alınacak veya dilden çıkarılacak kelimeleri tayinde otorite olduğu Kurumun koruyucu Genel Başkanı Millî Şefimiz Reisî Cumhuriyetimiz Hazretleri tarafından, gerek Kurumu ziyaretlerinde ve gerek Kurum Genel Merkez

Kurulu Heyetini davet ve kabullerinde teyit edilmiş olduğu halde, gittikçe terim, gramer, imlâ gibi esaslı meselelerin başka organlar eliyle ve âdetta Kurumun faaliyet ve salâhiyeti unutulmuş gibi bir şekilde yürütölmek istenilmesi yolundaki cereyanları iğaret eden bu yazılar üzerine Başkanın huzuriyle müzakere yapılması zarurî göröldü.

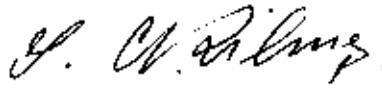
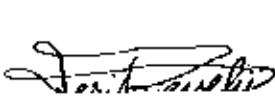
Profesör Ragıp Özdem'in mektubu kopyesi Vekillige gönderilerek mütalâaları alınmakla beraber, coğrafya ve gramer kongrelerine iştirak edilmezden önce bu esas meselenin halli için Başkanın davet edilmesi kararlaştırıldı.

- b) Profesör Ahmet Caferoğlu'nun dilekçesi ile buna bağılı Bay Ahmet Cevat Emre'nin raporu üzerine konuşulması gelecek toplantıya bırakıldı.
- c) Yeni Türk Sözlöğü çalışmaları kadrosuna yeni alınan arkadaşlardan Abdurrahman Sayılı, Muhtar Ataman, Cevdet Kudret Solok ve Nurettin Şazi Kösemihal'in müşterek dilelgeleri okunarak, böyle müşterek bir hareketle Kurumu bir zaruret önünde bulundurmak istemeleri ve esasen ulusal bir ödev olan bu işi bir nevi kazanç ve pazarlık vasıtası yapmağa kalkışmaları hizmetlerinin devamından fayda umulmasına imkân bırakmadığından, Ercüment Ekrem Talu ile İshak Refet Işıttan bir bölük ve Nurullah Ataç ile Yaşar Nabi Nayır bir bölük olarak çalışmak ve bunlardan Ercüment Ekrem Talu ile Nurullah Ataç'a kadroya göre yüz yirmibeşer lira ücret verilmek ve Yaşar Nabi Nayır'a da bu işte sarfedeceği fazla çalışma saatlerine karşı haftada iki sabah izin verilerek ücretle tercümeler yaptırılmak üzere, bu dört arkadaşın iliğinin kesilmesine karar verildi.

Odacılara yazlık kundura alınması için Saymanlığa yetke verilerek toplantıya son verildi.

Başkan	Genel Sekreter	Sayman
Üye	Üye	Üye
Üye	Üye	Üye

Aslı gibidir.

57

TÜRK DİL KURUMU

1941 - 1942 Mâli Yılı

Fevkalâde Bütçe Kararnamesi

- 1.- Türk Dil Kurumunun âdi bütçesine karşılık tuttuğu Maliye Vekilliği yardım parası dışındaki gelirleri ile geçen ve daha önceki yıllardan artırılmış olan paralar tutarı, gelirler kısmında gösterildiği üzere, 269932 lira 29 kuruş olarak kabul edilmiştir.
- 2.- Türk Dil Kurumuna kuran ve koruyan Ebedî Şef Atatürk'ün vasiyeti gereğince Cumhuriyet Halk Partisinden verilen paralar, ayrı bir gelir olarak muhafaza olunur. Bu paranın vergisi ödendikten sonra kalanı, Ebedî Şef'in sağlığında güttüğü büyük dil ölküsüne ait eserler ve müsabakalara tahsis edilmek üzere saklanır.
- 3.- Faiz, yayın satışları ve türlü gelirler ile geçen ve daha önceki yıllar bütçelerinden artırılan paralar, Kurumun âdi bütçesindeki masrafların yetmediği yerlere tahsis olunarak ammet hesabı diye açılan hesaptan harcanır. Şu kadar ki bina satın alma ihtiyacı, ileride bina almak veya yaptırmak için başka bir yere harcanamaz.
- 4.- Atatürk dil ölküsüne ve Kurum binası alınmasına ve Kurumun âdi bütçesindeki masrafların yetmediği yerlere ve bir takım eserlerin negrine ve yayın gerekleri satın alınmasına tahsis edilen paralar tutarı, gelirler kısmıyla mütevasin olarak, giderler kısmında gösterildiği üzere 269932 lira 29 kuruş olarak kabul edilmiştir.

- 5.- Atatürk dil okusüne ait masraflar yapılması ve Kurum binası satın alınması veya yaptırılması Kurum Genel Merkez Kurulü Üyelerinin en az üçte ikisi tarafından karar verilmesine bağlıdır.
- 6.- Bütgenin başka ayırın ve bölümlerinden masraf yapılması âdi bütçe kararnameindeki usullere göre olur.
- 7.- Âdi bütçe gelirleri taksitleri alınıncıya kadar iktisâ ederse fevkalâde gelirlerden âdi bütçe masraflarının emneten karşılanması caizdir.

TÜRK DİL KURUMU
1941 - 1942 MÂLİ YILI
Fevkalâde Bütçesi

BİRİNCİ KISIM
Fevkalâde Gelirler

Ayrıntı Bölüm

1.....	Türk Dil Kurumuna kuran Ebedî Şef Atatürk'ün vasiyeti gereğince Cumhuriyet Halk Partisinden bi- rinci yıl hesabına ve- rilen 49000 liradan 8915 lira vasiyet vergisi indirilerek kalan.....	40085,--	40085,--
2.....	1940 - 1941 mâlî yılı gelirleri :		
1	Banka faizi	4233,42	
2	Yayın satış paraları	776,71	
3	Fürûî gelirler	<u>45,91</u>	5056,04
3.....	Geçen ve daha önceki yıl- lar bütçelerinden artırı- lan paralar		
1	1940 - 1941 yılından artan.....	26210,12	
2	Daha önceki yıllardan 1940 - 1941 emanet hesa- bına alınmış olan para- dan artan	<u>198581,13</u>	<u>224791,25</u>
	H e p s i		269932,29

60

İKİNCİ KISIM
Fevkalâde Giderler

AZELER BİLİM

269932,29

1.....	Genel masraflardan ayrı olarak belli işler için saklanan paralar.....		
1	Atatürk vasiyetinden gelen ve Atatürk'ün dil diküfüne ait işler için saklanan	40085,--	
2	Kuruma bina alınması veya yaptırılması için saklanan.....	<u>115000,--</u>	115085,--
2.....	Geçen yıllardan devren gelen taahhütleri karşılamağa mahsus emanet hesapları.....		
1	Kitap satın alma ve ciltletme.....	9737,90	
2	Demirbag olarak ismarlanan Orhon harfleri ve depo gerekleri	1000,--	
3	Huastuanift tercüme hakkı	289,--	
4	İmlâ Kılavuzu düzeltme ücreti	120,--	
5	Fakülteye alınacak kitaplar.....	66,60	
6	Ekler dergisi hazırlık masrafı.....	<u>50,--</u>	<u>11262,50</u>
			165347,50

Ayrıntı Bölümü

165347,50 289932,29

3.....	Geçen yıllardan devren gelen bilim çalışmaları masrafları		
1	Tarama ve bilim çalışmaları.....	6080,--	
2	Yeni Türk Sözlüğü çalışmaları.....	10000,--	
3	Radloff Tercümesi	1678,26	
4	Yakut Dili Sözlüğü basımı	23891,--	
5	Büyük Türk Lügati basımı.....	12116,60	
6	Eski Türk Yazıtları	2900,71	
7	Şeyhi Divanı Basımı	<u>1370,--</u>	57316,57
4.....	Çalışma programına giren işler için yeniden tahsis veya ilâve edilen paralar		
1	Eser yazma ve çevirme:		
	a) Geçen yıldan devren	3538,60	
	b) Yeniden ilâve.....	<u>2706,16</u>	6240,66
2	Kutadgu-Biliğ faksimile basımı:		
	a) Geçen yıldan devren	6116,79	
	b) Yeniden ilâve.....	<u>3000,--</u>	9116,79
3	Söz Dersleme Dergisi basımı:		
	a) Geçen yıldan devren	3741,38	
	b) Yeniden ilâve.....	<u>5000,--</u>	8741,38
4	Divanı Lügat-it-Türk tercüme ve faksimilesi:		
	a) Geçen yıldan devren	2202,67	
	b) Yeniden ilâve.....	<u>3000,--</u>	5202,67
			223664,07
		29300,50	

62

Ayrıntı Bölümü

		29300,50	823664,07	269932,29
5	Odise Tercümesi			
	a) Geçen yıldan devren	867,72		
	b) Yeniden ilâve.....	<u>2500,--</u>		
		3367,72		
6	Dil bibliyografyası telif hakkı			
	a) Birinci cilt telif hakkı	500,--		
	b) İkinci cilt telif hakkı	<u>600,--</u>		
		1100,--		
7	Basın gerekleri satın alma ve yayın masrafları.....	<u>19500,--</u>	4623,22	<u>269932,29</u>
				000000,00

63

TÜRK DİL KURUMU
Temmuz ve Ağustos 1941 ayları
Gelir gider galıgacilar kadrosu

<u>İ ş i</u>	<u>A d ı</u>	<u>A y l ı ğ ı</u>	<u>T u t a r ı</u>
Lügat-Filoloji sekreteri.....	İhsan Giray	105	210
Büro muvakkat ıgıarı.....	Cavit Erginsoy	30	60
Başuzmanlık muvakkat ıgıarı..	Sacit Eryüksel	<u>30</u>	<u>60</u>
	H e p s i	<u>165</u>	<u>330</u>

f.p.

N.G.